

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Strogou rade malo stvari, a nosloga sve pokrvari. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka e-podno.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju. Predplata se postarinom stoji 10 K u obće,) na godinu 5 K za seljake) na godinu ili K 5, odn. K 2-50 na pol godine.

Izvan carine više postarima. Plaća i utičaje se u Pall.

Pojedini broj stoji 10 h., zao-stali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Giulia br. 2), kamoneka se nazaloviju sva pisma i pred-plate.

Oglas, priopćena sid. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglaš. itd. šalju se napučinom ili položnicom pošt. študionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 847849. Telefon tiskare broj 36.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr., u Puli, — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Crociera br. I. II. kat.)

Mir je sklopljen.

Kadno je prije osamnaest mjeseca, još tada slabo poznati Japan započeo iznenada rat protiv Rusiji povjerivši isto međunarodno pravo, ostao je svijet isto tako presenečen kano i dne 29. o. m. kad mu je neotekivano stigla brzajavna vijest iz Portsmoutha, da je mir između Rusije i Japana sklopljen. Još posljednjih dana dolozili su iz Portsmoutha nepovoljni glasovi o tetaju mirovnih konferencija, te se je već skoro obćenito držalo, da će se konferencije zbog preljernih japanskih zahtjeva razbiti, kad na jednom stigne glas, da su japanski odaslanici u zadnjem času popustili u dvih najvažnijih točkah svojih zahtjeva t. j. zahtjeva glede ratne odštete i glede predaje celoga otoka Sa-halina.

Do mirovnih konferencija došlo je tako je poznato ponajviše posredovanjem predsjednika sjevero-američkih sdruženih država Roosevelta, koji se je obim ratujućim vlastim ponudio za posredovatelja.

Rusija poslala je na mirovnu konferenciju bivšeg državnog ministra financa Witte-a pridiveli mu nekoje savjetnike, kao baruna Rozena, tajnika Nabokova, profesora Martensa, dočim su zastupali Japan barun Komura, prvi savjetnik mu Takahira, tajnik Sato, Denison itd.

Na predposljednjoj konferenciji dne 28. augusta nije moglo doći do sporazunaka, jer Japanci nehtjedose popustiti u spomenutim zahtjevima i već se držalo, da se više sastati neće, nu Japanci zamolise za još jedan sastanak, jer da će međjutim od svoje vlade zapitati za daljnje upute. I tako je došlo do posljednje konferencije dne 29. augusta, o kojoj veliki svjetski listovi pišu sledede brzajavne potankosti: Kano obitno dovezose se i toga dana odaslanici obiju država u automobilu pred viećnicu. Kad su Rusi stupili u dvoranu, bili su Japanci već tamo. Glavni odaslanici Witte i Komura pozdravise se medju sobom ne pregovoriv ni rietci, dočim Rozen i Takahira izmjenne par englezkih rietci a tajnici Nabokov i Sato podase si ruke. Svi posjedose za veliki stol. Tajnici podastiru zapisnik prošle konferencije na podpis. Kad je ta formalnost bila dovršena, ustaje Witte i kaže: Opetujem, da Rusija ne može Japanu platiti nikakovu ratnu odštetu, ali da će pristati na otkup jednoga diela Sahalina i to da je »ultimatum« Rusije. Ove rietci preveo je jedan tajnik na francuski, a drugi na japanski. Dotle si Witte zapaljue smotku i puši čekajući na odgovor. Komura odgovara ni ne gledajuć na Wittea i na japanskom jeziku razlaže stanovište svoje vlade. Witte ga sluša ponešto nestrajljivo. Komura sada daje senzacionalnu izjavu, da ga je car Mikado, prozet čuvstvima čovječnosti, ovlatio, da može prihvatiti po Rusima predloženi ugovor.

Kad je Nabokov prevadjuo te rietci na ruski, opažali se na njegovom licu tragovi uzbuđenja, što su ga prouzrokovala te posve iznenadne rietci. Witte je

zaslušao prievod Komurinih rietci sa smieskom zadovoljstva, pa je zamolio Nabokova, da opetuje odlučne rietci. Rusi nisu skrivali svoje uzbuđenje, dočim su Japanci zadržali svoj slingski izgled. Witte se je zahvalio Komuri na toj izjavi i odmah predložio primirje. Komura reče, da će taj predlog javiti u Tokio. Sad se prešao na sastavljanje zapisnika. Sjednica je onda prekinuta, a u tri sata poslie podne je nastavljena, te je u njoj sastavljen gore spomenuti zapisnik. Kad su Rusi izasli iz dvorane, nisu skrivali svoje veselje. Witte i Rozen odvezoše se u hotel. U prisutnosti Rusa Japanci nisu prozborili ni rietci. Kad se Witte vratio u hotel, priredilo mu je ondje sakupljeno mnoštvo burne ovačije. Klicalo se: Hura Witte!

Ako se pita za uzroke, koji su skloptu japansku vladu, odnosno japanskog cara, da popusti u glavnih zahtjevih, to se može sa slalnošću odgovoriti, da je bio najglavniji uzrok u tom, što je Japan za dugotrajnog rata došao do najskrajnije granice svoje financijalne i vojničke moći. Japan je bo stavio na bojište sve svoje sile a novčano bijase tako iscrpljen, da mu nisu htjeli više uzajmi ni najbolji njegovi prijatelji i saveznici. Radi toga su u Tokiju predvidjali, da bi nastavak rata, osobito ako bi ih zapustila bojna sreća, mogli izgubiti nesamo ono, što su neizmjernom žrtvom postigli, već dapače i isti obstanak svoje države na kocku stavili. Sve to imalo je skloniti odlučujuće krugove u Tokiju na popust i mir, koji nije doduše nakon onako sjajnih uspjeha toli častan, ali osjegurava Japanu dosta znatnih probitaka.

Japanu je bo priznato pokroviteljstvo nad Korejom, poluotok Liaotung prelazi u njegovu vlast i jedan komad mandžurske željeznice, a Rusija se obvezuje izprazniti Mandžuriju. To su bez dvojbe za malenu državu, kakva je Japan, dosta znatni probitci.

Posve je naravski što Rusija nije mogla pristati na ratnu odštetu, jer ona ne bijaše pobijedjena niti svladana. Onakva silna država nemože biti svladana niti poražena u jednom ratu.

Utanačenje mira pozdravljeno je u svijetu većinom velikim zadovoljstvom, i ako se uzme rat kao najveće zlo a mir kao najveće jamstvo čovječnosti i prosvjete, to se doista mora čestitati odaslanikom obiju država, što su prepričili daljnje prolijevanje krvi i ostale posledice ovako krvavog rata.

Nu mi sudimo da se tomu miru vesele najviše prijatelji i saveznici Japana, dočim protivnici i dušmani Rusije. Oni su bo znali, da je bio Japan skoro iznemogao i iscrpljen i da nebi bio mogao odoljeti dugo daljnjem ratovanju. Bojali su se i promjene bojne sreće, koja je do sada sliepo služila Japanu. Ruske čete u Mandžuriji, obnovljene i ojačane pod zapovjedništvom generala Linjeviča, najvrstnijeg ruskog vojskovođe, jedva su čekale na odmazdu, pa da im se je posrećilo baciti natrag japansku vojsku, bilo bi to silno umanjilo ili možda posve uništilo sve dosadnje uspjeha Japanaca.

Japancem prijazni listovi pišu, da su uvjeti mira u Japanu izazvali veliko nezadovoljstvo, jer da su ti uvjeti sramotni nakon tolikih uspjeha na kopnu i na moru. Kažu dapače, da japanski odaslanici nisu ni dobili nikakve čestitke od svoga cara nakon sklopljenog mira.

Nu ni u Rusiji nisu viesti o miru izazvale osobitog oduševljenja, kako bi to njezini protivnici i neprijatelji Slavenstva htjeli svijetu prikazati. Ratoborna stranka u Rusiji žali dapače, da je došlo do mira, jer je stalna, da bi bila Rusija daljnjim ratovanjem skrsila posve moć Japana. I mnijenja ruskih listova razilaze se prilično glede uvjeta ulanacenog mira. Većina tih listova nemože doduše zatajiti zadovoljstvo radi toga, što je prestalo užasno krvoprolieće, nu svi priznaju više manje očito, da taj mir nije nipošto častan za Rusiju. Za nas je u tom obziru najmerodavnije mnijenje uvaženo i najneodvisnijeg lista »Novoje Vremja«, koji zaključuje svoj članak o miru ovako: Ako je Rusija prihvatila taj žalostni mir, dogodilo se to jedino iz nužde, pa se možda taj mir smatrati samo privremenim. Taj je mir samo razdoblje u povjesti odnošaja Rusije prama Japanu, a ta povjest počimlje istom sad. Iza 18 mjesecnog boja mogu da sebi Rusi i Japanci stisnu ruke i da si začel: »Dividova«.

Mi kao ljudi možemo se veseliti što je prestalo grozno mrcvarenje i nečuveno do sada krvoprolieće, a kao Slaveni bili bismo želiti, da taj užasni rat svrši inače!

„Pritiskivanje kljuka.“

Znate li, što je to »pritiskivanje kljuka«? — To vam je ono nedolžno da sramotno gmizanje i ulizavanje nižih činovnika pred visima, da se domognu boljega zaloga.

Činovnik, koji rado »Pritisce kljuka« daje sebi zaista slabu svjedocbu o svojim sposobnostima u službi, jer tako i sam pokaze, da niese njegove vrline takv, te bi se njima mogao dovinuti željenoga cilja. Pro secundo baca sam na svoj značaj veoma dvojbeno svjetlo. Tako se bo požakuje ulizicom. A ulizica nije nikada bio-karakteran čovjek, već čeljade na sto vjetrova, gotovo da čini ono i onako, što i kako čita u očima onoga, komu se ulagiva. — Od ulizice do denuncijanta tek jedan je korak!

Ma dašto! Ulizica, premda si je svjestan svojih slabih sposobnosti, ipak gubi da se preko svojih drugova uzvine na bolji položaj. A ima ih opet, koji precienjuju svoje vrline, htio bi da se pridigne iz »zaboravi«, u kojoj nezasluzeno čami krivajom i nepažnjom svojih poglavara. Ako to ne može da čini ravnim putem, ne žaca se udariti stranputicom. Dodje li do potrebe, pripravan je pod svojim vrstnijim i zaslužnijim drugovima da podkopa, osobito pak onda, ako su mu na putu k njegovom cilju. Dapače takv individuum spreman je, da se prihvali kojekakvih obveza, tek ako može naslušivati, da će tim polučiti svoju svrhu.

Nego imade i takvih jadnih stvorova, koji se znadu i neposredno ulgivati svojim visima. Ova bagra ljudi mnogo je odurojija, nego li prva vrst, jer ovi rade polajice, te u svojoj ogavnoj prefriganosti znadu se tako naivno narivavati svojim predposlavljenima crneš ti drugove, da im nevjera toga gotovo neće u grieh upisati. Ovaki izmet ljudski nastoji douškivanjem ući u volju u svojim poglavarima, u čemu obično i uspije, osobito pak ako posljednji niese zadosta obzirni. Izigrav tako svoje starije drugove a i same poglavare, dovínu se često nedostojnim načinom svojih ciljeva, da se pak onda jednima i drugima u brk smije.

Tako mnogi vriedaa činovnik, ojadjen nad nepravicom, izgubi volju do rada, ili što je i gore, ako nije baš kremen-značaj, pade i on toli nizko, te se dađe na ulizavanje ili možda čak i na denuncije. Tako se eto mnogi vrstan činovnik uđuši, mnogi značaj razori. A toga valjda ipak ne želi ma bilo, koji svistojji poglavar medju svojim činovništvom.

Nego, dok su ljudi — ljudi, kojima dopada gmizanje svojih podčinjenika. dok kojekakve crne denuncije bile javne ili tajne bivaju uslišane, dotle neće nestati medju činovništvom jadnih stvorova, koji niese vriedni da ih božje sunce grije.

Ako take figure u raznim kastama činovništva bacaju od sebe dosti mizerno svjetlo, kako se tek moraju da odrazuju u učiteljstvu, biva u stališu, koji ima zadacu da iz bezsvjestne djece stvara čelk-značaje, vriedne članove čovječjega društva, čestite državljane, samopriegorne rodoljube?

Može li jedan onakav individuum da blagotvorno upliviše na nevino djetije srce, da plemenito djeluje na njezau djetju dušu, da uzgaja uzdanicu našu? Ne može!

Ako bi takav stvar i nastojao da se prilagodi zadaći svog uzvišenog zvanja, nebi toga mogao činiti, jer nebi mu dala njegova pokvarena duša, njegovo raztrovano srce. On bi se mogao tek lisičiti, čime bi samo ponavljao atentate na zdrav uzgoj. Uzgajati bo valja iz srca srce, a ne tek preko ustnica prelievati fraze.

Eto, pišuće o »pritiskivanju kljuka« zašli smo baš naumice na školsko polje, jer ako igdje, a to svakako ovdje ne može niti smije da bude mjesta kojekakvim ulizicima ili čak denuncijantima. Ovaki bo jadni stvorovi niti mogu niti smiju da vrše zadacu uzvišenog učiteljskog zvanja. Ovaki korov nesmije da raste na školskom polju. I ako je jur gdje ulovio nješta, valja ga neminovno izkoreniti i baciti na djubriste, da mu se za naviek zametne trag.

Ulizica nije čovjek, a učitelj valja da bude podpun čovjek! To niese tek puste fraze, to su fakti, s kojima imadu da računaju oni, koji vode naše školstvo. Do njih je dakle, da »kvomu korovu ne pogoduju, već da ga u zametku nastoje ugušiti, pak će onda naše školstvo zbija moći da gleda u ljepšu budućnost svoju.

Glasila bečkih kršćanskih socijalista javljaju da će se sastati carevinsko vijeće istom mjeseca novembra a više zemaljskih sabora početkom oktobra radi rješavanja tekućih posala. Ovaj vladin program promjenio bi se tekar onda, kad bi nastali povoljniji odošaji u Ugarskoj i ako bi bilo omogućeno, da se sastanu delegacije. Ne bude li to moguće, morali će carevinsko vijeće putem ovlastenog zakona odlučiti o prisosuu za zajedničke izdatke.

U tu svrhu je majarski ministar predsjednik barun Fejérváry viećao u Beču s austrijskim ministrom predsjednikom barunom Gautschom i to ponajviše o pitanjih trgovačko-političke naravi. Pitanje o sazivu delegacija nije došlo na razpravu.

Govorilo se, da je u proračun za god. 1906. stavljena svota za podignuća visoke gospodarske škole u Pragu. Vlada je u svojoj posljednjoj sjednici razpravljala o tom sa članovi agrarne stranke, te bi reč, da je razprava sretno ispala.

Talijanski listovi Primorja pišu, da će talijanski klub „Unione parlamentare“ na carevinskom vieću postojati i nadalje bez svoga predsjednika baruna Malfattia i bez dvojice klerikalnih zastupnika Conci-a i Delugana, pošto je rješenje pitanja o talijanskom sveučilištu vezano na obstanak kluba. Zamjenik predsjednika dr Rizzi sazvao je u ponedjeljak u Trstu svoje drugove iz Primorja te su odlučili, da će pozvati i drugove iz Trentina na dogovor prije sastanka carevinskog vieća. Barun Malfatti položio je svoj mandat radi toga jer su mu izbornici izrazili nepovjerenje.

Što se tiče nakanjenog sastanka nazočnih zastupnika iz svih hrvatskih zemalja, priobćuju hrvatski listovi sljedeći zaključak: „Klub hrvatske stranke prava u Zagrebu primio je obavijest od kluba „hrvatske stranke“ u Dalmaciji, da se isti odazivlje pozivu na skupni sastanak sa oporbenim zastupnicima iz Banovine.

Srbija.

Kralj petar nakanio je propustovati ljetos one krajeve Srbije, u koje nije dospio prošle godine.

Glede pokusa s novim topovima odlučeno je, da će se odluka propustiti narodnoj skupštini.

Kod posljednjeg ponovnog izbora srbskog metropolitie dobio je vladika Dimitrije 27 glasova, dakle odlučnu većinu. Prema tomu je izabran za metropolitu kraljevine Srbije. Njegov izbor potvrdio je jurve kralj Petar.

Rusija.

Mir između Rusije i Japana je nesamo utanačen već i dne 5. o. mj. u Portsmouthu od strane odaslanika objiju država potpisan.

Usljed toga poslao je car Nikola generalu Linjeviču brzokavču u kojoj mu javlja da su odbijeni zahtjevi japanske vlade glede ustupa otoka Sahalina, izplate ratne odstete, izručenja ruskih ratnih brodova, koji se nalaze u neutralnim lukama, te ograničenja ruske pomorske sile u Tihom oceanu. Japan da je dne 29. kolovoza popustio i prihvatio sve ruske uvjete, ali da je zahtijevao, da mu se povrati dio otoka Sahalina, koji je zaposjednut od japanskih četa i koji je bio sve do god. 1875. u posjedu Japana. U depeši se veli nadalje: Moja mila požrtvovna vojska držala je korak po korak jurisanje brojno pretečkom neprijatelja u Mandžuriji, te je uporno odbijala kroz 19 mjeseci njegovo prodiranje. Pod Vašim je vodstvom od tada vojska pojačana četama, koje su stigle iz Rusije, je sada, brojniji i jači nego ikad, ne samo spremna, da odbije neprijatelja, već i da mu zada teške udarce. Ja i čitava Rusija vjerujemo u snagu moje slavne vojske, kao i u to, da je spremna žrtvovati se u korist domovine. Ne dužnost,

što ju imadem prema svojoj savjesti i prema narodu od Boga mi povjerenom, nalaže mi, da ne stajim na novu kunsju hrabrost i vjerno srce mojih milih Rusa, te da ih ne izvrgnem grozotama rata, kako bih zadržao polovicu jednog dalekog otoka, što nam ga je Japan god. 1865. i ustupio. Ja sam osobito s obzirom na obveze, što ih je Japan preuzeo glede toga otoka, prihvatio uvjete preliniminiranog mira. Ruske su čete za vrijeme krvave borbe dokazale hrabrost i požrtvovnost. Saobćite sadržaj ove dopese mojoj miloj vojsci. Neka ona znade, da i ja i Rusija cijenimo žrtve, što ih je dopriemila u ovom ratu...

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Puli.

Sabrano u kući Jakova Puhalj u Puli (Tivoli) K 7.

Na uspomenu gospodjice Jelke Šenk, učenice VI. licealnog razreda u Zagrebu, otete raztuženim roditeljima u cvietu svoje mladosti dne 30. prošloga mjeseca, obitelji Josip Krmpotić u Puli te Franjo Ark u Trstu daruju na mjesto vienca na odar 10 K Podružnici družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Puli i 10 K Djačkomu pripomoćnomu društvu u Pazinu.

Hvala darovateljima i Bogu plati!

Sastanak talijanskih zastupnika.

U ponedjeljak sastale se u Trstu talijanski državni zastupnici iz Istre, Trsta i Gorické, da se pogovore o položaju u talijanskom klubu na carevinskom vieću nakon odstupa zastupnika Malfattia. Ovomu su naime zastupniku na skupštini u Rigi (južni Tiro) izbornici izrekli nepovjerenje radi njegovog postupanja u pitanju talijanskog sveučilišta u Trstu. Barun Malfatti priobćio je svojim izbornikom pismo, u kojem se zahvaljuje na dosadašnjem povjerenju i opravdava svoje postupanje. Sastanak u Trstu sazvao je zastupnik Rizzi.

Dvojaka nesreća kod pomorskih vježba. Prošloga čedna vršile se u puljskih vodah pomorske vježbe kod kojih je sudjelovalo topničvo sa okolnih tvrđava i vojničvo sa kopna. Prigodom tih vježba dogodila se je u noći od sriede na četvrtak oko 3 sata velika nesreća. Sukobiše se naime dva broda i to malena križarka „Satellit“ sa torpiljarkom br. 38 u luci Sarcogiana između tvrđave Bourguignon i Veruda.

Nesreća dogodila se tako, da su siražari na brodovima, valjda zasjenjeni od električnih reflektora, prekasno opazili pogibelj, nemogavši više da izbjegnu sukobu. Kad je već sukob uslijedio, ustanovilo se, da brod torpednjača br. 38 može da brodi svojom vlastitom parnom snagom i pošto bi voda izbačena određeno bi, da se torpednjača br. 38 u pratnji torpednjače br. 32. otputi put Pulja. Pred Stora Di Musil počne br. 38 najednom sa provom duboko i brzo tonuti. Misli se, da su pumpe bile loše konstrukcije i da su najednom pustilo ne mogavši svladati vodu, koja je sve više navaljivala u brod. Svi su se i časnici i mornari mogli do dvojice strojovodje Erlich i Anderlig da spase. Njih je brod povukao sobom u morske dubine. Torpednjača br. 38 spada među najstarije brodove. Izgrađjena je god. 1890. sa 64 tona i 700 konjskih sila. Posada iznašala je 16 ljudi. Šteta iznaša 70.000 kruna. „Satellit“ se je znatno oštećen vratio u luku. Sljedećeg dana sastala se komisija, da izpta tko je krivac nesreće i da vidi da li je „Satellit“ sposoban za daljnje vježbe.

Dno 1. septembra sukobila se poslije polnoći torpiljarka „Kobra“ blizu rta Barbariga sa torpiljarkom broj 36. Ovu posljednja stala je usljed žestokog udara tonuti, našto ju je zapovjednik „Kobra“ potisnuo napram obali, da se ne potopi na dubokom moru. Utonula je u dubini

od čeliri metra vode. Torpiljarka „Kobra“ oštećena je također. Sagrađjena je god. 1898. te ju broje među najbolje i najhitnije (26. morakih milja na sat) visokomorske torpiljarske.

Kod ovog sukoba nije srećom nitko platio životom. Sva momčad potobale torpiljarske spasila se na „Kobri“, koja se je povratila u luku.

Sa potonulom torpiljarkom zapovjedač je časnik g. Gumbold, a sa „Kobriom“ časnik g. Martinak. Ove dvie nesreće naše mornarice tumači se svakojako, a mi ćemo sud vještaka.

Lošinjski kotar:

Iz Cresa. Dov' è la prudenza provocar una sassaiuola; quando s' è sotto una cappa di vetro? Ma cosa fatta, capo ha; non c' è altro bisogna fornir la ballata, signore incognito, corrispondente Chersino! Neznani delija znade ispod kaputa rogove kazati, ali na djela ga do danas nema, pak će občinstvo znati, što joj je držati do lažnog izvješivanja creskog dopisnika u tršćanskom „židovčicu“, ali ne smijemo ostati dužni čitateljima „Naše Sloge“, pak ovime ispunjujemo obćeanje.

Možda svim čitateljima „Naše Sloge“ nije poznato, kakav je živalj grada Cresa, pak je umjesno, da i to spomenemo, da se znade bolje razsuditi prilike u Creskoj školi.

Po zadnjem popisu rućanstva od g. 1900., talijanska narodnost grada Cresa stoji prema hrvatskoj u omjeru kao jedan napram 8; to niese izmislijotina, već je to živa istina, a tko želi da se o tom uvjeri, neka zaviri u zadnje anagrafe ili još bolje, neka pohodi Cres. Posve je naravno, da će i djeca koja su dužna pohađati školu biti u istom omjeru, pak što mislite kakva je u Cresu pučka škola? Čisto talijanska, u kojoj se ni riječi hrvatski ne smije da čuje, jer jao si ga djetetu, koje bi bilo tako drško, pak bi se usudilo ina i jednu samo riječ progovoriti hrvatski, pak da ga čuju neka gospoda učitelji i učiteljice, jer će tada u najboljem slučaju na njega sasuti bezbroj pogrdnih riječi, kao „perchè parli quella porca lingua“ etc. ili će ga natuči da ga krv oblije.

Nije tako bilo od vjeka u Creskoj školi, ali otkad su u njoj zasjela neka gospoda i gospodjice na učiteljske stolice, krenule su stvari na zlo i naopako. Pred par decenija još je u creskim školama bio hrvatski jezik kao predmet, to lahko mogu posvjedočiti svi ne jako stari Cresani. Još i danas, ali u nuđi samo, da zaslipe naše ljude, znadu si nazovi talijanci u pamet dozvati, da se je nekad poučavalo hrvatski. Učinise tako prošli put, kad se je tražila škola s hrvatskim nastavnim jezikom, nagovajajući ljude, da mjesto hrvatske škole zahtijevaju školu po staru, u kojoj se je učilo talijanski i hrvatski.

Nekad bilo, sad se spominjalo, nu danas kako već spomenusmo, nastoji se iz petnih žila, da u Cresu hrvatskog jezika nestane, da od Hrvata načine Kalabreze. Ide in to za rukom, ako i sporo, jer u Cresu, kad ne bi izrodili galamili, kojima još oči, najdalje djedovi nieseu znali nego za „frvaski ce“ na prste biš izbrojio one „del puro sangue“.

Muka je samo gledat, kako se djeca muče s nenaravnim talijanstinom. Znada za to i gospoda učitelji, pače nekoji sami na pouzdanim razgovorima rekoše, da ovako niti talijanski ne nauče, niti mogu znati hrvatski. Nu uza sve to gospodji smrdi i riječ sama u toj školi, a čuje se jedino kad učitelj pristije djetetu koju za uho, jer mu se tada i nehotice iz prsiju vine bolni uzdah: ma jo moja!

Koje čudo pored takvih prilika, da gospoda od korita dignu kuku i moštu protiv onih, koji hoće da po duševnosti prozbore, gdje vide, da je to nužno u školi i hrvatski?

To je Vama gospodo odmah politika! Zar nije politika, kad se učitelji izrazuju nedolično u školi o jeziku djece, kojeg

su usisali zajedno s mlijekom materinim. Zar nije to politika, kad se govori da se s hrvatskim jezikom može samo d Hrvatske, a gnjeti se ili silom ili mišor „il dolce del sì?“ Zar nije politika, što a u Cresu, gdje je hrvatsko pućanstvo prem izredima kano osam napram jedan, po drže čisto talijanska pućka škola hrvatskim novcem, a kad se traži hrvatska škola tada je to manevar dvojice, trojice pa slavista? — Zar se ne tjera politika plje njenjem hrvatskih molitvenika i kalekizma donese li ga diete nezrećom u školu, p uz kišu nedoličnih rieči, još se veli, da s zaplijene knjige šalju na kotarsko po glavarstvo; kao da „čovjek“ nije gospoda za svoj novac nabaviti si što hoće? Bi će o tom govora na drugom mjestu, zaista u ljudskom riječniku u dvadesetom vijeku ne može se naći izraza, kako da s o ovakvom mišljenju i govoru izrazi, je je ovo „altroché barbarismo e il frutto dell' avita cultura“, a onaj, koji to veli mora da je jur kosmate duše, pravi prav cali „muso rotto.“

Pa ipak takvih ima, i jer ih ima, su višo je riječi trauit, te da pas laje, zat mjesec ne haje, a dužni vam ostat nećem nikada.

Iz Cresa. — Biskupski pohod.

(Konač.)

Da nije talijanstvo u Cresu, kako i po svim kvarnerskim gradićima ništa drugo no krčljaji ciep na hrvatskom tielu o tom valjda ne sumnjaju ni sami izrodni i poturice, nego se brane tobožnjom kulturom, a još više svojim tiranskim geslom: pašovali smo, pašavati ćemo, dok možemo; znamo da je sve to privremeno, t kad jednom podlegnemo ili ćemo doći k pameti ili ćemo živjeti od sladkih uspomena.

Istina je da kultura podaje stalno mjesto pojedincima u ljudskom društvu, ali svietlost nije svietlost, kad širi mračnjaštvo, a da je ovdje tome tako, neka govore prilike jurte spomenute u ovom dopisu.

Recimo da se i složimo u tome da nekoja gospoda u Cresu talijanski misle, — a što i čute to je krivo. — Uzrok bio bi tome taj, što su svoju izobrazbu već valjda u trećem četvrtom koljenu dobili u talijanskom jeziku, nu posve je krivo, što toga radi misle, da su „puro sangue.“

Zašto prije čio sviet nije bio latinski, nko je to bio jezik izobraženih?

Kultura koja teži za odnarodjivanjem, nije kultura, nego je tatica, a onaj, koji zboravlja na svoj rod radi kulture ljudjinske, kojoj bi morno da biti zahvalan, a narod, koji je prestavnik te kulture pošivati, izrod je, koji pljuje sam na svoje i na sebe.

Ako pak gospoda mislite, da ste vi Talijanci porietlom i mišljenjem, tad moramo vam poručiti, da dugujete zato istorički dokaz, dok taj ne iznesete javnost će vas držati za ono što u istinu jeste!

Što se pak tiče druge vaše obrambene linije u tu vam ne diramo, neka vam bude, priznajite i sami da je klimava i privremena. Vi ste preživjeli svoj viek, te treba s vami u ropotarnicu i to čim prije moguće.

Narodna se sviet u Cresu budi, to je dokazao i zadnji biskupski pohod, te nema toga, koji bi tu sviet ugušio.

Samo napried, zora puea dan se bliža, a dao Bog svanu taj čim prije i čim ljepši!

Dar Mulo-Selskoj podružnici. Ve-leuč. g. profesor Ambroz Haračić podario je 20 K podružnici „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Malom Lošinju mjesto vienca na lies blagopokojne svoje nećakinje gospodjice Ana Bartolić, preminule dne 21. o. mj. u Tratu u cvietu svoje mladosti. Vriednoj pokojnici viećni pokoj! a gosp. profesor srdačna hvala i iskreno saučeeće.

Iz Panta — na otoku Erku plju nam. Početkom prošloga mjeseca bila je imenovana upraviteljicom našeg c. k. poštancko-brzokavčnog uređa vriedna domaća kćerka, gđa Marija Franolić, koja vrši tu Nastavak u priloge.

nelahku službu na obćo-žadovoljstvo svega našega stanovništva. Nama je svima drago, što je baš ona zadobila tu službu, jer ju poznamo kao dobru i poštnu djevojku i jer političe od vriedne domaće i rodoljubne obitelji, koja je iskreno zahvalna svima, koji su njoj do te službe i zaslužbe pomogli.

Voloski kotar:

Srećano otvorenje "Narodnog Doma" u Podgradu. Podgrajci naši proslavili su časno i dostojno svoj narodni blagdan otvorenjem svog liepog "Nar. Doma" pred prošle nedjelje. Na toj svojoj najnovijoj stečevini imaju, da se zahvale blagotvornom djelovanju svoje "Posujilnice i hranilnice", odnosno onim svojim poštivim, nesebičnim i rodoljubnim prvakom, kojim lebditi uvijek pred očima duševno i tjelesno blagostanje svoga pučanstva.

Već u sobotu okitiše Podgrajci svoje kuće i zgradu "Nar. Doma" zelenilom i narodnim zastavama. Taj okras ostetila im je ponešto kiša, koja je u subotu po podne i na večer lievala. Ta kiša prestrašila je i odaljenije pozvanike, koji se nisu ufali na dalji put. I u nedjelju u jutro bijaše vrijeme nestalno, te je dapače usried srećanosti bilo započelo kišiti, nu kasnije se je posve razjasnilo i nastalo vrijeme, da si liepšega ne moguše zaželjeti. Sve ločke obilna baš i birana programa izvedene su točno i na obće zadovoljstvo.

U 10 sati na brežuljku povrh "Nar. Doma" čitao je u tu svrhu navlaš u improviziranoj kapelici sv. misu domaći dušobrižnik g. Strnad. Akademički pjevački zbor sastojeci od mladih Hrvata i Slovenceva pjevao je vrlo liepo pod misom Kuklovu staroslovensku misu. Sv. misi prisustvovalo je mnoštvo naroda, koji je zaokupio sav onaj krasni bričuljak.

Po sv. misi prošla je glazba iz Mauhinja glavnimi ulicami mjesta svirajući razne narodne komade. Za glazbom nagrnulo je sila svieta, osobito mladeži jednog i drugog spola, koja je veselo klicala. Pošto se je glazba vratila pred "Nar. Dom", pozdravi tu sakupljeno mnoštvo predsjed. posujilnice dični velezaslužni starina Monsigr. Ante Rogać poduljim nagovorom, iz kojeg vadimo samo važnija mjesta.

Prije — reče — nego li stupimo u naš prosvjetni i narodno-gospodarski hram, veže me dužnost, da Vas premili gosti u ime ravateljstva "Posujilnice" najsrdačnije pozdravim. Pozdravi zatim državnog i zemaljskog zastupnika prof. Spinčića očitav ukraliko njegovo neumorno i nesebično djelovanje na korist našega naroda. Burno pljeskanje i gromki živoklici odazvaše se sa svih strana tomu pozdravu, pozdravi zatim zem. zastupnika onog kotara Mandića, gg. Tomičića, dra Rybara i druge; pozdravi sve prisutne, sav mili mu narod, komu vruće zaželi, da bi došao čim prije do svetih prava i da bude mogao reći, da je sam svoj gospodar na svomu. Pozdravljajući premile goste izpričava odbor i domaće rodoljube što nisu mogli prirediti sjojnjeg dočeka, jer se nalazimo na selu, nu ako neima sjajnih priprava, zato neka budu i ove skromne, tim srdačnije i iskrenije. — Končno pozove sve prisutne da stupe u novi hram "Narodni Dom", koji je postao vlasništvom svega naroda. — Živalno pljeskanje i odobravanje popratilo je posljednje rieči sjedog govornika.

Iza toga unišao je dio občinstva u "Nar. Dom" napuniv sve prostorije, dočim se ostali razidjose svojim kućam ili u razne gostione.

U 1 sat bijaše svećani banket u velikoj dvorani "Narodnog Doma" za one koji se priglasile, dočim je dio gostova zasjco ostale prostorije i prostrano dvorište nadkriveno zelenilom. Prostrana dvorana bijaše puna domaće inteligencije i gostova. Na pozornici zauzeše mjesto gg. akademičari, koji su objed sebi i ostalom občinstvu osladjivali krasnim i milozvučnim pjevom.

Za objeda pozdravio je goste srdačnim nagovorom predsjednik stola Monsigr Rogać. Njemu se zahvalio u ime gostova zastupnik Mandić. Na zdravici prof. i zast. M. Mandića zahvalio se u poduljem govoru u ime preč. g. A. Rogaća i svoje g. Slavoj Jenko.

Za objeda vladalo je iskreno zadovoljstvo i neprisljerna sveobća zabava. (Konac slijedi).

"Muster ohne Werth". Slučajno vidio sam tri uzorka ovsu od triju tvrdka iz banovine poslana na Volosko na posjednika i poduzetnika Ivana Frankovića iz Dolčiča u Kastavšćini. Obćenito je poznato da je Volosko hrvatska občina u Istri po većini hrvatskoj, gdje hrvatski jezik i u javnosti ima po pravu i zakonu više valjanosti nego li ijedan drugi. Znam da Ivan Franković sa svimi tvrdkari, i u njemačkih gradovima, dopisuje hrvatski. To bi reći da je poznato i hrvatskim tvrdkam iz banovine, jer mu naslovljuju uzorke sa "Ivan Franković, Volosko (Istra)". A kako same sebe označuju odnosno tri tvrdke, i kojim se jezikom služe sa Hrvatom u hrvatskoj občini hrvatske Istre? Jedna glasi: Šipuš & Co. Sissek; druga M. Homčići Sissek; treća M. Švillar Karlstadt. Na kuvertah priyh dviju predpostavljeno je imenu Ivana Franković "Herr", na trećoj "Gosp." Sve tri imaju zabilježeno "Muster ohne Werth", i samo tako, i to prva i treća tiskano, druga pisano. Tu je suvišna svaka rieč kritike. Rečene tri tvrdke preporučaju se same sobom Hrvatom nesamo Istro negi i svih drugih hrvatskih zemalja.

Upis u škole u Opatiji. Dne 31. prošloga kolovoza proveo se je upis u škole u Opatiji u prisustvu prvoga občinskoga savjetnika g. Ivana Fiamina i gg. učitelja hrvatske i talijanske škole. U hrvatsku što javnu što Družbinu školu upisalo se do 190 djece. U talijansku da i ne 20. Među ovim 20 je dijete nekoga Tomasića, te nekijh Čigoja i Vrala i još koje pojedino; svi oslali nose imena Fiorentini, Delasini i Zurini, te su djeca istonimenih tudjih državljana, Talijana iz Italije. Djeca tih tudjih državljana sačinjavaju većinu sve djece talijanske škole u Opatiji, među dvadesetak kakovih 12. I za te tudje državljanje, i za tako malo djece uzdržavaju c. kr. austrijske oblasti škole, dočim zanemaruju u stotini mjesta na stotine hrvatske djece austrijskih podanika. Pak da nije bolje u Austriji biti tudji državljanin nego li austrijski! Poglavitno za ono dvanajstero djece talijanskih podanika troše c. kr. austrijske oblasti iz istrijske škole za klade preko 2000 kruna i sile općinu Opatijsku da troši daljnih blizu 1000 kruna. Zbilja austrijska pravednost u Istri! Da je na hrvatskoj školi na svako 20 djece jedan učitelj, moralo bi jih biti 9; u istinu su samo dva. Mi jih ne tražimo 9, nit jih po zakonu možemo, al tri nam idu po pravu i zakonu. Je li istina g. pl. Manussi i jasni gospodine kneže Hohenlohe?! Upravljamo to pitanje na vas dvojicu jer ste prvi na čelu c. kr. kotarskoga a drugi c. kr. pokrajinskoga školskoga vijeća, te sle kao takovi na prvom mjestu Vi dva odgovorni za vršenje državnih austrijskih zakona.

Stupovi talijanstva u Lovranu. Čitamo u talijanskim listovih, da su na nekoj zabavi u Lovranu na korist "Legu Nazionale" prodavale srečke za tomholu slijedeće lovranske talijanke: Franjul, Devet (možda "Nove" op. sl.), Krašić, Jeletić i Valčić.

Mi bi htjeli poznati toga korenopuka, koji bi se usudio dokazivati, da je bilo koje od ovih imena ili prezimena talijanskog porijekla. A poput ovih imena su i sva ostala imena stupova talijanstva u Lovranu.

Čujte nas odpadnici i poprdili lovranski: potalijanite što prije naša hrvatska imena, jer će vam i daleki potomci znati, da ste bili prosti renegati.

Sto kruna Družbi darovao je Ivan Marot Šepić, iz Spinčićeve županije. Poslie više od trideset godina svoga boravka u dalekom svijetu, najviše u Australiji i Americi, vratio se je kući Ivan Marot Šepić iz županije Spinčići, selo Bernini

u Kastavskoj občini. Brat je onoga Josipa, koj je kao posjednik raznih kavinih plantaža u Guatemali u srednjoj Americi bio od nekoga Crncu prije pet godina umoren. Već prije toga umorstva našla su se braća u Guatemali, i Ivan pomagao je u poslu Josipu. Poslie umorstva, i dok je trajala pravda za baštinstvo pok. Josipa, oblasti dale su Josipove plantaže u upravu Ivanu. On je stalno i prije imao svoga i zaslužio si upravom, te je mogao plantaže pok. brata kupiti, i posjeduje jih i danas. Došao je kući da vidi svoje, da pak svoga zeta uzme sobom, da još godinu dvie u Guatemali proboravi, onda proda plantaže i vrati se pod stare dane na starinu. Kod prvoga sastanka sa glavarem Kastavskim gosp. Jelusićem govorio mu je ovaj i o Družbi. Ivan Marot Šepić, uvidiv odmah znamenitost Družbe, posegnuo je u džep te dao za Družbu stotinjarku, koja je već izručena blagajniku Družbe. Vriedno je pri tom spomenuti, da Ivan Marot Šepić govori danas upravo onako svoj hrvatski materinski jezik kako ga je govorio prije više od 30 godina, i da se raduje kako pučanstvo u Kastavšćini čišće svoj jezik govori nego onda, i kako je napredovalo u svojoj hrvatskoj svijesti. — Ivan Marot Šepić svjestan je svoga hrvatstva. Živio!

Volosko. Listino za občinske izbore izložene. Pišu nam iz Voloskoga da su u občinskom uredu od 4. t. m. izložene listine za občinske izbore. Još istoga dana došli su pitati za prepis listina dr. Chon i Klein: prvi Žid, drugi protestant. Što su ta dvojica prva došla u občinski ured radi listina, dakle radi izbora, moglo bi značiti da će oni biti na čelu izborne akcije sa strane Njemce. Protestant Klein je kod posljednjih izbora kanio postati občinskim načelnikom pomoću Krtića i dra Tripolda. Ovaj put je uzeo na pomoć žida dra Chona, koji je u stanovitih savezih sa nekojimi visokimi. Moglo bi se dogoditi da će se s njimi spojiti i Pater Volbert. Svi su Njemci, svim ide za njemstvo, pak ih pri tom ne dieli nikakva razlika vjeroizpovjedanja. Naši domaći ljudi stali bi križko, kad bi obćinom zavladali židi, protestantli i Ježuvili — sve trdi Njemci, koji dakako ne poznaju naš jezik.

Nova škola u Opatiji. Dne 15. rujna 1905. otvara se u Opatiji novoustrojena škola za daljoju naobrazbu. U tu će se školu primati dječaci i djevojčice, koje su s povoljnim uspjehom navršile svagdašnju pučku školu. Kod upisivanja, koje će se obaviti toga istoga dana, trebat će predložiti i odnosnu svjedočbu, kojom se dotični učenik ili učenica odpušta iz svagdašnje pučke škole.

Ta se škola otvara ove godine za prvi put. Njezino je ustanovljenje potvrdilo c. k. Ministarstvo za bogostovje i nastavu, i to na temelju posebnog statuta i posebne učevne osnove sastavljene u tu svrhu. Osim hrvatskoga kao nastavnog jezika podučavat će se na toj školi još i njemački i talijanski jezik.

Škola za daljoju naobrazbu u Opatiji doći će dobro svakome, ma kojoj se struci posvetio, ali od osobite će koristi biti onima, koji žele posvetiti se trgovačkom stališu. Naši mladići dolaze u trgovinu s malo ili s ništa znanja, pa nije čudo što u svojem zvanju slabo ili nikako napreduju. Tu ima da pomogne rečena škola, koju mi već sada postavljamo na srce roditeljima i svim prijateljima naše mladosti, te jedine uzdanice naše.

Molimo naročito gospodu učitelje sirom Istre, osobito u istočnoj strani da uporezore na tu školu roditelje imajuće dječaka i djevojčica, koje bi htjeli malo bolje izobraziti i pripremiti za praktičan život.

Pazinski kotar:

Za "Družbu sv. Cirila i Metoda" u Istri te za "Djačko pripomoćno društvo u Pazinu" sabrano je prigodom vjenčanja Dušana Defara iz Tinjana s gñom Antonijom Divjak iz Motovunskih Novaka u kući našeg čestitog Šima Defara u Tinjano 42 kruna i to za svako društvo polovicu. Taj novac ooposlan je učitćim društvom.

Vjenčali se.

Utorak dne 29. o. mj. vjenčao se je g. Dušan Defara vriedni sin čestitog našeg g. Šima Defara, posjednika i trgovca u Tinjano, sa pastorkom vrlag našeg rodoljuba g. Josipa Škopete, Anticom Divjak iz Motovunskih Novaka.

Našim velenjenim novovienčanima i njihovim obostranim družinama naše srdačne čestitke!

Upisivanje učenika na c. kr. v. l. k. državnoj gimnaziji u Pazinu.

Sedmi gimnazijalni razred otvoriti će se nastajne školske godine 1905.-1906., koja će početi dne 18. rujna svečanom službom božjom u crkvi Franjevačkoj u 9 sati prije podne. Njoj će uz učiteljski zbor prisustvovati svi učenici.

Popravni i naknadni ispiti održati će se 16., 17. i 18. rujna, a prijamni za I. razred 16. i 17. rujna, a za više razrede 16. 17. i 18. rujna.

Upisivanje novih učenika za I. razred bit će 15., 16. i 17. rujna, a za više razrede 16. i 17. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi praćen od svojih roditelja i zakonitih im zamjenika, te donese i primjerak "Nationalec" redovita popunjen i potpisan od istih. Učenici, koji su ovu gimnaziju već polazili, treba da se prijave za upisivanje od 16. do 18. rujna. Iza ovoga dneva ne može biti primljen nijedan učenik bez dozvole c. k. Pokrajinskog Školskog Vijeća. Učenici koji žele da budu primljeni u I. razred, imaju donijeti sa sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršili desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1905., a ako su pohadali pučku školu, imaju prikazati svjedočbu polaznicu, propisanu Minist. Naredbom 7. travnja 1878. br. 5516, a za tim u gore rečene dane podvrci se prijammom ispitu:

Na ovom ispitu zahtijeva se:

a) iz nauka vjere ona mjera znanja, koja je propisana za prve četiri školske godine pučkih škola;

b) iz hrvatskoga, kao nastavnoga jezika, okretnost u čitanju, poznavanje pravilnoga oblikoslovlja s najglavnijim iznimkama, vještina u razglabanju proste i raširene rečenice, najglavnije o pravopisu i razgovoru, te njihova praktična uporaba pri pismenoj zadaći, koja sastoji iz jedne kratke pripovjetke, basne ili diktata;

c) iz računarstva četiri glavne vrsti računa sa cijelim brojevima pismeno i usmeno.

Učenici, koji žele podvrci se prijammom ispitu za koji viši razred, imaju ne samo dokazati krštenicom, da su navršili odnosnu godinu života, nego i u posebnoj molbenici naznačiti potanko, što su učili iz svakoga predmeta.

Učenici, koji bi došli sa drugih srednjih zavoda, imaju donijeti sa sobom krštenicu i sve semestarske svjedočbe prošlih školskih godina, a zadnju i s propisanim dodatkom uprave onoga zavoda, koji su polazili.

Učenici, koji dolaze po prvi put u ovaj zavod, imaju platiti kod upisivanja 6 K 20 h (4 K 20 h za upisarinu, a 2 K kao doprinosak za učila), a svaki ino učenik plaća 2 K na godinu u ime doprinosaka za učila.

Školarina iznosi za svaki semestar 30 K, te ju treba platiti kod prvih šest nedjelja svakoga semestra. Učenici, koji su primljeni u I. razred, imaju platiti školarinu kroz prva tri mjeseca, a koji kane moliti oprost, valja da prikažu kroz prvih 8 dana dotičnu molbenicu potkrijepljenu redovitim iskazom o ekonomskom stanju obitelji. Ovaj iskaz ne smije biti stariji od godine dana.

Budući da se škola i dom imaju međusobno podupirati, te je stan od velike važnosti po zdravlje, tudorednost i napredak učenika, to se vanjski roditelji i skrbnici upozoruju na to, da svoju djecu dadu u stan onakovim obiteljima,

koje te nastojati, da učenik redovito p...
lazi školu, da se izvan škole redovito v...
i da točno orisi svoje učeničke dužnosti.

Preporučuje se s toga roditeljima
ili skrbnicima, da se sporazumno g...
stana svoje djece s upraviteljstvom.

Roditeljima ili odgovornim skrbni...
cima toplo se preporučuje, da za školske
godine češće dodju u gimnaziju, te se
obavijeste o napretku i vladanju svojih si...
nova ili preporučjenika. Svaki učitelj-za...
voda davalci će obavijesti o ponašanju i
napretku učenika svake nedjelje u odre...
đenim urama, kako se može vidjeti u
narocitoj obavijesti u zavodu.

Porečki kotar:

Zabava s plesom na korist Družbe
sv. Cirila i Metoda. Marljivi odbor pod...
rušnice Družbe sv. C. i M. u Lazah kod
Kaldira (občina Motovun) javlja nam, da
priredjuje za dne 10. septembra u Lazah
zabavu s plesom na korist naše plemenite
„Družbe“. Početak u jedan sat po podne.
Pošto neće biti ulaznina k zabavi, primati
će se milodare na korist „Družbe“.

Ovaj poštrovni odbor moli prijatelje
i rodoljube naše iz bliza i daljnjih mjesta,
da se njegovu pozivu mnogobrojno odaz...
vzati izvole, pošto se radi o toli plemen...
itoj svrsi.

Koparski kotar:

Draguško krpice. Poturica gori od
turka — veli narodna poslovica. Ako igdje,
a ovo vriedi za naš slavni Draguč. Da ga
cijenjeni čitatelj malo bolje upozna, nau...
nihi, da nakon svih onih pogrdi, što su
ih zasuli dragučani na sve što je naše,
malo pobliže predočim naše slavne ovdje...
šnje renegate.

Kao što svuda po Istri, tako se je i
ovdje počeo naš narod buditi iz ropskog
mrtvila. To pak je nekim našim za ne...
volju Talijanina nož u srce. Da to barem
do neke prepiječke, počeli su protu našim
ljudima raditi sa svim silama, služeći se
najprostijim sredstvima, samo da to pre...
piječe.

Denuncijacija i podlo podkapanje luđe
časti udomila se u njihovim zamazanim,
gusjinsim srcima, iz kojih se cijedi blato
— blatnije no ono ljudskih ostataka. Da
pak udovolje svojoj neronskoj strasti, huc...
kaju svoje vjerne sluge ko poslušne pse
na naše mirne ljude, da na njih iskale
bijes svoje hotentotske mržnje. Ta njihova
mržnja i divlja strast prekrijepila je već u
toliko, da niu obiteljski život ne poštuju,
već zabadaju unj svoj okaljani solonski
žalac, da se onda demonski smiju svojoj
nevinoy žrtvi.

Nije bilo još nikada i nikoga svete...
nika ni učitelja, pa ni samih žandara i
financijera, u opće nikoga, koji nije puhao
u njihov renegalski rog, da bi tim čud...
nim ljudima po čudi bio. Tuži onda, psuj,
kriči i pljuvaju za njima i ruži ih na sve
moguće načine. Pa da čitatelj dozna, kakva
sve sredstva ti naši gladni diplomate rabe,
navesti ću, da je samo u godinu dana iz...
lelilo iz toga nečistog gnijezda preko dva...
deset tužba, većinom krivih i podlih, a
rijetku su te ojerušane kukavice potpis li.

Time se evo ponose nekoi iz Dra...
guć-grad, a ja im puno ne zamjeravam,
jer da bi imali i malo ljudskog ponosa i
srama, zacrneno bi im se njihovo fari...
zejsko lice.

Sakrivaju se oni pa ciljaju iz zasjede,
akoprem ih je iskustvo naučilo da blato,
koje bi htjeli na druge baciti, pada u nji...
hovo vlastito lice, da ga još više zamrlja.
Gdje vam je ponos, gdje čast, vi anonimni
piskari?! Pazite, da se i vama ne dogodi
ko i magarcu, k nji je obukao lavlju kožu.
To se je već jednom vašem dogodilo, pa
će jedan morati za jedno jedino anonimno
pismo jedan mjesec na promjenu zraka u
rovinjsku tamnicu.

Tu svoju slavu uvećavaju lime, da je
poznati dragučski mažikarta sa svojom si...
nom pomagaticom s onkraj lože umočio

stojte zlatno perase u crnilo crno, pa
krasi stuppe slavnog puljskog „Popola“,
da brani „terru sacru“ od poplave Hrvata.
Da Dante ustane, poljubio bi ga za uzda...
rje u orlovski — nos. Ta oaj je persona
civile, — vidio je gimnaziju; a ona, grad...
sko (!) dijete pak zna, no; Bože moj, zna
šavim — slabo potpisali svoje ime. Ja
bi inalom mažikarti preporučio da Daci
peru u zapečak, pa da uzme u ruke mo...
liku i to za veliku, veliku potrebu! Na
njegovu pomagatičnu, odnosno druge po...
magaae mogao bi još red doći.

Da bolje ilustriram naše dobre susjede,
navesti ću i ovo: bio u Draguču agent
Talijan. Vidio ponašanje nekih, koji su fa...
kinačkim vikanjem izrazivali svoje strasno
stranačko čuvstvo, te popitao se tko su,
reče: „Sramim se kao Talijan, da su ovi
ljudi naši pristaše!“

Neka druga osoba tal. mišljanja od...
pete do glave, prišla im je pred nekoliko
vremena u brk takvih krpica, koje neće
tako brzo zaboraviti.

(Konač sledi.)

Porezno knjižice na Buzeštini.

Imao sam prilike vidjeti u više mjesta,
koja spadaju pod porezni ured u Buzetu
naše kmetave s poreznom knjižicom u ruci.
Pa što sam opazio na moje veliko začu...
djenje. Sve, ma sve do jedne bile su
deutsch-italienisch, t. j. njemačko-talijanske.
Uplav, da li razume što znači Steuer...
büchel — Libretto delle imposte, Schuldig...
keit — debito, Abstattung — pagamento
itd. odgovoriše, da oni znadu samo što
je debito i pagamento a drugo ništa. —
Pa pitajte, ljudi Božji, pitajte porezna
knjižice na kojima je i hrvatski. — A ja,
ki zna al ih imaju! odgovoriše mi. A ja
sam im kazao, a kažem i sada, da ih
imaju i da ih moraju imati, ali smo mi
sami krivi, da ih nama nedadu, jer ih mi
zahitjavamo. Pravo nam buđi, što nas
drugi neće poštovali, kad mi sami sebe i
naš jezik pod noge bacamo.

Prodaja narodnog biljega.

Gosp. J. Puhalj u Lanišću prodaje
„Narodni biljeg“, „Družbine olovke“ i
pera i svakojaku drugu robu.

Upisivanje na učiteljištu u Kopru.
Na učiteljištu u Kopru primat će se
pitomci i učenici od 12 do uključivo 15.
t. mj. Dne 16. septembra počimlje na
vježbaonici redovita poduka, a na učite...
ljištu prijarni i popravni ispiti. Po svršet...
ku ovih bit će tekar sv. misa.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.
dobivaju se

jedino u narodnoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Puli
uz cenu od 2 do 10 para.

Franina i Jurina.

Fr. Van s njima, van s njima.
Jur. Ca si Frane zmaneoil; komu to
kričis?
Fr. Ca nisi cul zadnji petak, kako su
nasi mladici dobro pofurili naše italo...
istrijskane.
Jur. Viš, viš... a sadahna se spominjem.
Ali san cul da će te Miko Butigir i
Marava tužit — kozi.
Fr. Ca onoj ku mu je ded u peći držal.

Jur. A Marava da će te u Senj popejal,
kaku je i prije delat: zgoru melo a
zdolu gnaj!

Razne primorske vesti.

Uplisvanje učenika u c. k. priprav...
nicu za učiteljišta u Pazinu bit će dne
15., 16. i 17. septembra t. g. Učeniji treba
da su navršili 14. godinu života; ispod
14. godine bit će primljeni eventualno
kao slušatelji. Učenici nek donesu: kras...
nicu, školsku svjedocbu i potvrdu o cjep...
ljenju kozica.

Okrađeno novčano pismo. Iz Trsta
nam pišu, da je bilo na tamošnjem glav...
nom poštanskom uredu dne 31. augusta
izpražnjeno jedno novčano pismo. Poslu...
žnik austro-ugarske banke predao je na
poštu novčano pismo sa 3000 K upravljeno
u Melu nedaleko Kotor. Pismo to činilo
se činovniku sumnjivim te ga pred višim
činovnikom otvorio i našao mjesto nove...
novinarske odrezke. Oblasti povedoše od...
mah iztragu.

Odgovor biskupa Baconjčica na ukor.

Ovih dana netko je iznio u »P. C. H.«
odgovor mostarskog biskupa Baconjčica
na ukor primljen od državnog tajnika
kardinala Merry del Vala radi toga, što
se je na dan Sv. Cirila i Metoda u Mo...
staru glagoljalo. Taj odrješiti odgovor
glasi: »Ja sam tvoj ukor strao u koš,
jer je djetinjast. Biskup sam eto ima blizu
25 godina. Znaedm, što je momu narodu
korisno, što li štetno. Tvoji predšastnici
bili su ljudi razboriti i izkusni i nijedan
se nije usudio nikada ukorit me radi
moga vladanja.«

Ovakove muške poruke sigurno Rim
još nije dobio nikada od hrvatskog bi...
skupa. Ovak o treba da svaki hrvatski
biskup brani pravu povjerenog si stada
a u biskupa Baconjčica neka se ugledaju
i drugi naši biskupi.

Evala Ti neustrašivi biskupe, hrvatski
narod će Te blagoslivljati!

Jagić o »Poviesti Hrvatske«.

Petrinjski je profesor dr. Rudolf Hor...
vat htio, da o svojoj nedavno dovršenoj
»Povjesti Hrvatske« čuje sud dra. Vatro...
slava Jagića, profesora slavistike na beč...
kom sveučilištu. U tu mu je svrhu poslao
jedan primjerak svoje »Povjesti Hrvatske«.
Slavni hrvatski učenjak odgovorio je dru...
Horvatu ovim pismom: »Vaša me je
knjiga vrlo ugodno iznenadila. Nisam o...
čekivao tako liepo, razborito i vješto
izradjene popularne historije našega na...
roda. Vi ste si njom zadužili svakog pri...
jatelja narodne prosvjete. Trebalo bi, da
se Vaša knjiga nadje u svatkoj kući. Meni
se naime čini, da veliki dio našeg malo...
dušja u političkom i društvenom životu
dolazi upravo od nepoznavanja naše proš...
losti, koju ste Vi liepo izložili i po naj...
boljim izvorima predstavili. Ja bih čak
rekao, da bi se imao naći poduzetan iz...
davač, koji bi Vašu »Povjest Hrvatske«
posustio u svet u njemačkom pre...
vodu. Jer — vjerujte mi — o Hrvatskoj
se samo zato malo govori i znade, što
se sami domaći ljudi premalo zauzimaju
za to, da svet o njima što god dozna.
Vaš odani

V. Jagić.

Iz Trsta pišu nam 5. o. mj. Danas
po podne dolaze amo iz Ljubljane te iz
ostalih slavenskih, hrvatskih, srbskih, če...
skih itd. mjesta djaci na sastanak sloven...
skih narodno — radikalnih djaka. Taj sa...
stanak ili kako ga nazvaše kongres trajati
će tri dana t. j. 5. 6. i 7. o. mj. Gg. sa...
zivaci sastaviše vrlo bogat i zanimiv pro...
gram, koji će se vseliti većinom u prostori...
jih „Narodnog Doma“. Na dnevnom redu
imade važnih razprava ili predavanja kao
što je ono o najvećem slovenskom pjes...
niku Prešernu, kojemu će u nedjelju zah...
valni Slovenci u bijeloj Ljubljani otkriti
krasan spomenik. Biti će na dalje zanimivo
predavanje o važnosti Trsta za slavenstvo,
o slovenskom sveučilištu, o slovenskim
školama itd. itd.

Na Sastanak doći će više učiljenih slo...
venaca, Hrvata, Srba, kao n. pr. češki

svenčilstni profesori Dr. Choudonsky, Dr.
Stoklas, profesor češke tehnike Hrasky,
srbski urednik Caričević iz novog Sada,
slovenski prvak Dr. Tuma iz Gorice, naš
dični Dr. Laginja i mnogi drugi.

O tom djačkom kongresu javit ćemo
vam se drugi put.

Ovdešnju slovensku obitelj g. Vjekō...
slava Goljetecka financijalnog savjetnika,
koji je poznat i u Vaših narodnih krugovih
u Puli, zadesila je prošloga čedna velika
obiteljska nesreća. Obitelj ta boravila je
na ladanju nedaleko Postojne gdje je o...
holila gdje supruga savjetnika od tifusa
i nakon kratke i teške bolesti istoj pod...
legla zapustiv teško uciviljenoga supruga
i četvero nejake dječice. Ta obiteljska ne...
sreća našla je živa i bolna odziva u slo...
venskih krugovih grada Trsta, koji su vi...
sokpo cijenili vjevrednu gospođju, uzornu
supruga i majku. Njoj viećni pokoj a nje...
zinim milim naše iskreno saučeeće.

U subotu spojili će u crkvi sv. Antuna
novoga svoju daljnu sudbinu članovi dvaju
slovenskih rodoljubnih obitelji. Privatni
činovnik i čestiti slovenski rogoľjub g.
Hinko Koban vienčati će se sa vrlo milom
gospođicom Ankom Breščak, vriednom
kćerkom slovenske rodoljubne obitelji. Sret...
nim mladencima i njihovim čestitim obi...
teljim naše iskrene čestitke!

Spomenik slovenskom rodoljubu.

Tršćanski Slovenci kane podignuti svo...
me rodoljuba Dolencu spomenik ali tr...
šćanski magistrat ne dopušta da se na
spomenik postavi slovenski napis. Oni se
prizvaše na gradsku delegaciju, ali ova
odbi priziv jer je pisan slovenski, premda
je i Vrhovno Sudište priznalo ravnoprav...
nost slovenskog jezika sa talijanskim. —
Ovo se može dogoditi samo u Istri i
Trstu, gdje zapovjedaju tobožnji talijan...
ski liberalci i arogantni židovi, koji dok
nemaju moći puzaju i gmižu i ližu tudje
izmetine. Ovakove izmjećare još podržava
jedino vladin sistem u našem Primorju.
Sramite se!

Prodiranje Niemstva u Istru. Mi
smo opetovno upozorili na pogibelj, koja
prieti nama i susjedom Talijanom našeg
Primorja od sve to više prodirajućeg
Niemstva u naše krajeve.

Naši susjedi kao da ne vide te po...
gibelji te sklapanju kompromise i saveze
radje s Niemcima proti nama, nego li
s nama proti Niemcem. Talijane Primorja
zasliepila je tako strast i mržnja proti
nama, mjesto da se slože s nama proti za...
jedničkom pogibeljnom neprijatelju, koji
nam se sve to više za gospodara narivava.
Nezasitni Nemci nisu nikada tajili svojih
ciljeva, koji idu za tim, da postanu go...
spodari na obalama Adrije. Njihovi kola...
vodje govore otvoreno, da neće nikada
dopusliti, da Italija zauzme Primorje, jer
da je to njihov posjed. Vjerni tomu pro...
gramu, rade oni neprestano i uztrajno,
prodirajući sve to više u naše južne strane.

Za dokaz našoj tvrdnji pridobijemo
zanosan izvještaj, što ga je doniela Ber...
linska »Tägliche Rundschau« o
nupredovanju Niemstva u Istri, i kojeg je
napisao neki Niennae doseljen u Istru. Taj
izvještaj glasi: »Niemstvo u Istri sačinjava
samo nešto preko 2%, cjelokupnog pučan...
stva (7000 na 335.000) samo u Puli sači...
njava od 50.000 pučanstva 8% i to su po...
glavito pomorski častnici činovnici arse...
nala, brodogradni tehničci i t. d. Ipak je
ova manjina umjela svojom kulturnom
 snagom nametnuti njemački značaj cijeloga
grada, kako se vidi iz ovoga: Austrija je
g. 1866. počela izgrađivati luke u Puli.
Tada su se našli tri-čet najjednom na okupu
brojni Niemci. Gradnja željeznice dovela
je u Istru i opet znatan broj kremenito
njemačkih činovnića. Berlinski akvarij osno...
vao je u Rovinju ribarnicu, a u Opatici
je učinila njemačka iznalaznost i marnost
iz par grebena, jedno posve njemački vo...
djeno kupalište svjetskoga glasa, gdje je,
izuzevši ulične nadpise — niemstvo i po
jeziku i biću i tonu vladajuće. Naravno,

Dr. Trasky, Sada, e, naš čemo Vjeko- etnika, ngovih velika ila je o- tifusa pod- pruga ta ne- slo- u vi- zoran a nje- otuna Traju ratni b g. nilom lnom Sret- obi- bu. svo- li tr- e na ni se ova mda arav- - tri- ijan- dok udje lava rju. Mi toja rešeg čeg po- eze o li orja roli za- tova. jvih. jih go- olada- jer ro- me, mo, er- o je Taj an- va- n- ti- - po- se- je om me je ni. pu eta to- no- iji ost- je, po- no,

niu ni Slaveni ni Talijani stajali pre-
tenih ruku, ali što je to pomoglo?
Kao što u Trstu, tako su rasle i u
li i Opatiji uz nevažne talijanske; snažne
nemačke škole, na kojima djeluju najviše
ko-njemačke i štajerske sile. I mnogi
su, koji larina na Njemce, šalje svoju
ocu u omražene njemačke škole. Na taj
čin nemaju n. pr. mnogi razredi dr-
vnih njemačkih pučkih škola u Puli ni-
znoga djeteta rodom Niemca, a ipak se
u njemački uč, govori i usadije si nje-
mački duh. Pa se ne riedko ovađa kod
najeg pomlačka utjecaj njemačkog od-
ja. I to nebi išlo tako polako, da ima
i više njemačkih škola. Stolne djece
ora da se odbije od njemačkih škola u
li i Opatiji radi pomanjkanja prostora,
je nade da će budućnost donieti obrat
bolje i u tome.

I inače može se za niemstvo veselih
esti javiti. K najvažnijim trgovacima
ćama se broje njemačke, njemačka
njetnost i obrt nalazi, boljih i brojnijih
opaca od talijanske. Dapače se radi i o
aženju njemačkoga lista u Puli, koji će
raziti već 1. oktobra ove godine. Jedna
emačka pjevačka turneja je tom podu-
va već znatno pomogla. Mnogim mjest-
in oblastima je dasto ovaj porast „kul-
rnog“ Niemstva neprijatan, ali ima već
lakovih oblasti, koje (kao n. pr. u Ro-
nju) svoje službene spise na njemačke
rede sastavljaju njemački, dapače i nje-
mačkim pismom. U kratko, uzprkos nekih
uspjeha ide ovdajšnje niemstvo liepo
arav-.

Fra Grga Martić.
Dne 30. augusta t. g. u noći umro je u
reševu u Bosni slavni hrvatski pjesnik,
azvan hrvatski Omir, fra Grga Martić u
3 godini svoga slavnoga života.

Fra Grga Martić vanredna je pojava u
rvatskoj pjesmi a pravi narodni Apoštol
osanske raje.

Niko iz naroda, tomu narodu je služio,
osvetit mu sve svoje sile. Što nije mo-
no da učini svojim zvanjem župnikujuć
o raznim mjestima Bosne, to je činio
esmom, koju je znao vješto zaodjenuti
narodno ruho.

Već njegove prve pjesme svratih se na nj
e malu pozornost; ali najviše ga pone-
oše na glas njegovi divni „Osvetnici“, u
ojem je Martić prikazao herojski život
vojih suzemljaka Hercegovaca i sve patnje
ne raje.

S Lukom Vukalovićem dosegla je
lartičeva poezija svoj vrhunac. Martić je
među najboljim našim pjesnicima, koji su
ušali oplemeniti narodnu poeziju. On je
vojki narodni stil nakitio bujnim bojama
voje bogate mašte, te lakoćom i dostoj-
om elegancijom očituje i najnežnija ču-
tva i najburnije strasti.

Do godine 1878. Martić je živio u Sa-
ajevu, a poslije okupacije povukao se je
je samostan Kreševo, baveći se sve do
onca života poezijom. Od njegovih većih
adova, spomenuti ćemo niz narodnih
jesama, što ih je po uputi Armina Pa-
ična stozio u epopeju pod imenom „Na-
odne pjesme o boju na Kosovu“. Mar-
iča možemo donekle uporediti sa Kati-
em. Obojica su radili oko narodnoga
svješćivanja. Starac Milovan pjevao je o
naštivima predja a Radovan (Martić)
stnje rajine, s nadom, da će i njima biti
raj. Čekao je i uzdao se, da će tako
iti, ali nije dočekao, kako je želio.

Za blagopokojnim Martićem izdana je
va osmrtnica: Franjevački samostan u
reševu javlja tužnim srcem svim prija-
ljima i znancima da je mnogopoštovani
ac Fra Grgo Martić, Nestor franjevačke
rovincije, svećenik jubilarac, hrvatski Ho-
ir, začastni predsjednik duhovnog stola
Djakovo, član raznih družtava i posjed-
k više ordena, itd. nakon duge i teške
olesti danas u 2 sata jutrom u 84. go-
ni dobe svoje, primivši sva svetocajstva
mirućih, blago u Gospodu preminuo.
mrtni ostanci pokojnikovi dignut će se

u subotu, dne 2. rujna u 9 sati iz sam-
stanačke crkve sv. Katarine, gdje će oblu-
žiti u 8 sati zaodručna, a zatim će se sa-
hraniti u groblju sv. Mihajla u Ogradju.
Kreševo, dne, 30. kolovoza 1905. Potvriao
u miru Božjem! Franjevački samostan.
Slava neumrlom fra Grgi Martiću!

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj na mjesto poštan-
skog poslovača kod c. k. poštanskog
Ureda u Karnici.

Prištobine su sljedeće:

- a) god. nagrada 600 K;
- b) paušal za uredovne potrebe god. 150 K i
- c) paušal za poslužnike god. 140 K.

Eventualno može se poduzeti služba
mešazerije između Karnice i Tinjana uz
god. paušal 1400 K.

Mjesto se podjeljuje uz pogodbu i po-
loženje službene jamčevine od 400 K.
Ova zadnja dužnost je samo za one mo-
litelje koji nemaju sposobnosti pomoćnog
poštanskog činovnika.

Dotične molbe uredno popunjene treba
podastrijeti c. k. Ravnateljstvu pošta i
brojzjava u Trstu kroz rok 3 sedmice a
u istima treba naznačiti dobu života,
svršene nauke, eventualne službe dosad
obavljene, poznavanje pokrajinskih je-
zika kao i mogućnost da je dotičnik u
stanju da stavi na raspoloženje prostorije
za ured, koji je osiguran od pogibelji
vatre i krađe.

Neusposobljeni molitelji moraju se ob-
vezati da će prije nego stupe u službu
podvrići se praksi kod nedržavnog Ureda
kroz 3-4 mjeseca, zatim da će položiti
dotični ispit, a međjutim da će povjeriti
upravu ureda sposobnom opremaču na
njihove troškove i pogibelj.

Jamčevina se polaže ili u gotovu uz
kamate 3% ili hipotekarno ili u državnim
obligacijama.

Daljnja razjašnjenja kod c. k. Ravnat-
eljstva Pošte i Telegrafa u Trstu.

Sarajevski „Pokret“.

Sarajevski „Pokret“, smotra za na-
rodnu provsjetu i slavensku svijest, počeo
je nakon duge stanke opet izlaziti —
preustrojen po uzoru najboljih smotra te
vrsti. „Pokret“ je napram lanjskoj godini
u toliko proširen, u koliko list treba da
bude potpunom narodnom smotrom: da
pored sustavne osnovne naobrazbe upo-
znava svoje hrvatske i srpske čitaoce
također i s važnim savremenim doga-
gajima, koje valja našem čovjeku znati
i o njima zdravo promišljati, ima li steći
ispravan nazor naprednog čovjeka o ži-
votu i svijetu. Lijepi i stvarni sadržaj i
broja od 1. septembra o. g. opravdava
nadu, da će „Pokret“ dostojno i uspješno
vršiti svoju naprednu misiju narodnu i
slavensku.

„Pokret“ izlazi 1. i 15. svakog mjeseca.
Godišnja je pretplata samo 5 K i šalje
se: Upravi „Pokreta“ u Sarajevu (Tere-
zija 11).

Svaki literarni prilog u „Pokretu“ se
dostojno nagradjuje. Rukopisi šalju se:
Redakciji „Pokreta“ u Sarajevu.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj na mjesto poštan-
skog poslovača kod novog c. k. poštan-
skog Ureda u Obrovu.

Prištobine su sljedeće:

- a) god. nagrada 400 K;
- b) pavšal za uredovne potrebe 125 K.
- c) pavšal za poslužnike 140 K.

Mjesto se podjeljuje uz pogodbu i po-
loženje službene jamčevine od 400 K.
Ova je zadnja dužnost samo za one mo-
litelje, koje nemaju sposobnosti pomoćnog
poštanskog činovnika.

Dotične molbe uredno popunjene treba
podastrijeti ovm Ravnateljstvu kroz rok
3 sedmice a u istima treba naznačiti dobu
života, svršene nauke, eventualne službe
obavljene, poznavanje pokrajinskih je-
zika kao i mogućnost da je dotičnik u
stanju da stavi na raspoloženje prostor

za ured, koji je siguran od pogibelji vatre
i krađe.

Nesposobni molitelji moraju se obre-
zati da će prije nek isti stupe u službu,
podvrići se praksi kod nedržavnog ureda
kroz 3-4 mjeseca, zatim da će položiti
dotični ispit a međjutim da će povjeriti
upravu ureda sposobnom opremaču na
njihove troškove i pogibelj.

Jamčevina se polaže u gotovu uz ka-
matu 3% ili hipotekarno ili u državnim
obligacijama.

Daljnja razjašnjenja kod c. k. Ravnat-
eljstva Pošte i Telegrafa.

Sastanak talijanskih načelnika i za-
stupnika u Poreču. Dne 28. pr. mj. sastalo
se je na poziv talijanskog političkog dru-
štva za Istru, većina talijanskih obćinskih
načelnika i talij. državnih zemaljskih zas-
tupnika Istre, da vječaju o raznih točkah,
koje bijahu na dnevnom redu. Sadržane
na sastanku pozdravio je preds. pol. društva
Bennati. U poduljem govoru zagovarao je
zatim zem. kapetan Rizzi antonomiju po-
krajine i obćina. Porečki načelnik Šbiša
zahvalio se je drugovom i prijateljem, što
se sastao u gradu Poreču. Zast. Costan-
tini stavio je predlog, da se sakupljeni iz-
jave za sjedište talijanskog sveučilišta „Trst
il ništa“. Iza toga bijaše gospodski objed
u kazalištu. Poslije objeda nastavljene su
rasprave.

Bude li nam moguće vratiti ćemo se
na taj sastanak talijanaške gospode Istre.

Oduzet poštanski debit. Zemaljska
vinda za Bosnu i Hercegovinu oduzela je
pošt. debit riedko za Novomu Listu za
one dvie naše pokrajine. Kao iskreni pri-
jatelji slobodne štampe i slobodnog razpa-
čivanja novina, tiskopisa itd. odsudjujemo

najodlučnije ovakve mjere bilo koje vlade
i bilo proli kojem časopisu.

**Jedanaestgodišnja učenica za Dra-
žba.** Učenica pučke škole u Senju Gab-
riela Vidmar dobila je tečajem prošle
školske godine kad krunu kad više kad
manje od svojih rođjaka i rođjakinja. Ta-
kove dariće djevojčice i dječaci njezine
dobe obično potroše na slatkise i koje-
kakve sitnice. Mala „Ela“ — tako rečenu
Gabrielo obično zovu — stavljala je do-
biveni novac u štednjačici. Čula je i čitala
u novinah da ima u Istri siromašne djece,
da treba za nju štogod darovati, da se i
ta djeca mogu štogod naučiti, pak je rekla
svojoj mami da će dohijene dariće dati u
korist te djece. Čestita majka njoj je to
radosno odobrila, i Ela je koncem školske
godine našla u svom štednjačicu deset
kruna. Sva vesela izručila je tu svoticu
osobno predsjedniku Druže za njezinoga
i njegovoga boravka u Krapini. Zaista lie-
pi znak plamenitosti mladjašnoga hrvat-
škoga sreća!

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda
prispolaše preko nas prava:

Gđjica Ljubica Dešković u Berseču
sakupila je K 30 i to prigodom imendana
veleč. g. Rajmunda Jelašića, župnika u
Berseču.

G. Gerveis šalje K 6 sakupljenih u
malom društvanu kod g. Ljudevita Kra-
jine u Kupincu.

Veleč. g. pop Ivan Mrakovčić, kapelan
u Cresu šalje K 20 sakupljenih kod brats-
kog objeda kod veleč. g. popa Josipa
Pavačića uz poklik „Dajte Cresu školu!“

Ukupno danas . . . . . K 56—
Na račun ove g. izkazanih . . . 1197-44
Svenkupno K 1253-44

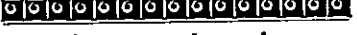

Oglas natječaja.

Ruzpisuje se mjesto zajedničkog obć.
lječnika za obćinu Dobrinj i Omišalj na
na otoku Krku sačinjavajuće jedno zdra-
stveno okružje, sa godišnjom plaćom od
2600 kruna. — Lječnik valja da je uspo-
sobljen u sveukupnom lječničtvu, da stanuje
u Dobrinju, da imade svoju ljekarnu
i da poznaje točno hrvatski jezik.

Potanje pogodbe nalaze se kod ovo-
mjesnog obć. poglavarstva na svačiji uvid
za vrijeme uredovnog sata, a molbe imaju
se dostaviti na potpisano do 24. t. mj.

Predsjedništvo zdravstvenog okružja.
DOBRIJN, dne 3. rujna 1905.
Predsjednik:
Ivan Kirinčić v. r.

Javno priznanje

osiguravajućoj zadrugi „Croatia“ u
Zagrebu, koja je svoju požarnu štetu
savjestno procjenila i otpadajuću mi
odštetu u iznosu

Kruna 5631.13

u gotovom isplatila.

U SREBRENICI, dne 15.8. 1905.

Teofil P. Milošević v. r.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antun Geraičoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u pacil iz-
sušenim drvom.

**Konkurencija izključena. — Za solidnost
se jamči.**

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cijenici se šalju na zahtjev.

PEČATE iz GUME
izradjuje jedino
narodna tiskara
J. Krmptić i dr. u Puli, ulica Giulia, br. 1.

Javna zahvala.

Povodom smrti neprežaljenog supruga

Dra ANTE LAUŠA,

stiglo mi je od strane prijatelja i štovatelja mnogo izjava sućuti. S toga se svima ovima zahvaljujem a napose se zahvaljujem veleučenoj gg. dru Venanciju Bolmarcich, dru nasljedniku, dra Ožbolta u Krku, dru J. Kosić-u iz Kraljevice i dru kumu J. Joković-u iz Crikvenice, koji pobitise da blagopokojnika spase od nagle smrti. — Zahvaljujem se veleč. g. kapelanu Nikoli Gregu, koji je pokojnika isprovodio i svim dobrim prijateljima i prijateljicama koji su nam u pomoć priskočili i pokojnika do hladnoga groba sproveli. Najsrđnije zahvaljujem gospodi Dobrinjske občine i gospodi iz Malinske, koji su također prisustvovali i sproveli pokojnika do hladnoga groba.

OMIŠALJ, 24. kolovoza 1905.

Raztužena supruga.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrugnih dijelova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza. Iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložena suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdanе osim jolija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Cilve S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Odlikovana

svijećarna na paru

Gorica - ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom starješinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 490. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Narodna tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr. u Puli.

Via Giulia, 1.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omni-bus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbama. 8. Inventar aktivni glava ili ulozi. 9. Inventar pasivni glava (ulozi). 10. Inventar mobiljni glava ili ulozi. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnica. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtra (glava ili ulozi). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili ulozi). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za obćinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili ulozi). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, ulozi. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, ulozi. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlim. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili ulozi). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pećenja rakije za svoju porabu. 34. Obćinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponci za doznacbu soli.

Pisaće i risaće potrebštine.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialium. 6. Nota pro instituendis denunciatis. 7. Inventar (glava ili ulozi). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili ulozi). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili ulozi). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zanostaka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Opuštnica. 18. Odlazni. 19. Imenik po alfabetu; dalje slijedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to slijedeće obzreće: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednju i zajmове te štedionice.

1. Doznacnice. 2. Zadrugne. knjižice. 3. Štedionice (uložne) knjižice. 4. Zaduznice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadrugnih dijelova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovce. 11. Knjiga uložaka za obćine štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga pričuena. 5. Zadrugne knjižice. 6. Knjige za pohranu računa.

6. Tiskanice za prayne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Pomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zaduznice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antilu, Kubu itd.“ 2. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspern“ u Kinu.“ 3. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio F. Rubesa. 4. Puzavec. Odgovor mrtiteljima i progoviteljem glagoljeca. 5. Pisma o izborima u Puli 1905. 6. Knjige „Matice Hrvatske“ sve od prošlih god. amo.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik

za mornac i k. ratne mornarice i estale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i k. ratne mornarice. Odobrena od njegove presiedlosti biskupa Mahnica i vojničkog biskupa Bielopotceky-a. — Ciena tvrdo vesanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i k. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarina.

Preporuča dalje zalihu papira koji konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastiranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje avakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, zaporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku struku.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaliko-muriatitna-litijska kiselica vrlo bogata ugljičnom kiselom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana protiv ulozima i reumi, kod želučadnog, plućnog, grienog svih drugih katar, protiv hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamena, šećerna bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraje ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagrađjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Illica broj 17.

Dohva se u svira ljekarnama, trgovinama miroldija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutarnju porabu: osobito odstranjaju trganje i kelanje po kostih, nogu i rukuh, te izliče svaku glavobolju. One neodoljivo epasnosno djeluju kod bolesti želuca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhvanje, boli i grčeve, pospećuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistih dolazne. Djeluju izvrstno protiv hrpavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazne. Najbolje je sredstvo protiv maternici i mardonu, pa zato nazivaju manjkali u nijednoj gradskoj, pa zato nazivaju manjkali u nijednoj gradskoj, pa zato nazivaju manjkali u nijednoj gradskoj.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.